

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Motion 2009:22 av Raymond Wigg m.fl. (MP) om att göra Stockholms län till en GMO-fri zon

Föredragande landstingsråd: Gustav Andersson

ÄRENDET

Motionärerna föreslår att Stockholms län ska utropa sig till en GMO-fri region.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Genmodifierade produkter (GMO) är en teknik som kan användas för olika ändamål. Ett exempel som ofta förs fram är grödor som är mer tåliga mot besprutningsmedel vilket i vissa fall kan medföra miljörisker. Men GMO kan också användas för att framställa grödor med extra inslag av olika vitaminer eller bättre näringssammansättning och kan därmed lämna stora bidrag till en bättre kosthållning och folkhälsa i fattiga delar av världen. En annan tillämpning är växter som skiftar färg i kontakt med metaller och som utvecklas som ett billigt och effektivt stöd för minröjning i krigshärjade länder.

Det är viktigt att komma ihåg att GMO är en teknik, och denna teknik kan användas för bra och dåliga ändamål. Stockholms läns landsting ska inte vara emot ny teknik, men däremot bör vi vara uppmärksamma på tillämpningen i våra verksamheter.

GMO regleras inom EU av gemensam lagstiftning som alla medlemsstater måste följa. EU har ett strikt regelverk kring GMO, till skillnad från exempelvis USA. EU-reglerna ingår bl.a. rigorösa tester och analyser avseende exempelvis risken för okontrollerad spridning i naturen.

Enligt EU:s grundläggande principer om fri rörlighet av varor och den gemensamma marknaden kan vi i Sverige inte förbjuda EU-godkända GMO-produkter. Stockholms läns landsting har alltså inte någon beslutskompetens att förbjuda GMO-produkter eller GMO-produktion i Stockholms län. Även om det vore möjligt för landstinget att göra Stockholms län till en GMO-fri zon vore det ett tveksamt beslut att fatta utifrån en teknik- och utvecklingspositiv utgångspunkt.

GMO som är en relativt ny teknik väcker känslor hos många människor. Patienter kan många gånger inte själva välja sin kost eller dess sammansättning. Därför är det rimligt att landstingets i sin kosthållning undviker GMO produkter med hänsyn till att patienternas valfrihet är begränsad. Stockholms läns landstings mål om att 25 % av landstingets måltider ska vara baserade på ekologiskt framställda produkter 2011 bidrar till att minska risken för att GMO-produkter serveras på våra sjukhus och i andra verksamheter. Den obligatoriska märkningen av GMO-produkter säkerställer att vi inte av misstag serverar mat som innehåller GMO.

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 30 mars 2011.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 12 april 2011.

Vid behandlingen i landstingsstyrelsen yrkades bifall dels till landstingsrådsberedningens förslag, dels till S-ledamöternas förslag, dels till MP-ledamöternas förslag, dels till tjänstgörande V-ersättarens förslag.

S-ledamöterna reserverade sig till förmån för sitt förslag om bifall till att anse motionen besvarad enligt tf landstingsdirektörens tjänsteutlåtande.

MP-ledamöterna reserverade sig (bilaga).

Tjänstgörande V-ersättaren reserverade sig (bilaga).

Motion 2009:22 av Raymond Wigg m.fl. (MP) om att göra Stockholms län till en GMO-fri zon

Miljöpartiet föreslår landstingsstyrelsen fullmäktige besluta dels

att bifalla motionen

att GMO-fria produkter inkluderas i framtida kost-/livsmedelsupphandlingar

att landstingsstyrelsen initierar en utredning tillsammans med länsstyrelsen och Kommunförbundet Stockholms Län (KSL), i syfte att göra Stockholms län en GMO-fri zon.

Det är viktigt att komma ihåg att GMO är en teknik som vi idag inte har tillräcklig information om hur den påverkar oss människor och vår miljö. Historien har gång på gång visat hur svårt det är att förutspå vilka konsekvenser olika ämnen har på vår natur, vilket i vissa fall lett till miljökatastrofer. Landstinget ska inte använda sig av teknik som kan riskera medborgares hälsa och miljökatastrofer och därför måste försiktighetsprincipen gälla.

Målet att 25% av landstingets mat ska vara ekologisk och därigenom minska risken för att GMO-produkter serveras på våra sjukhus och i andra verksamheter är inte tillräckligt. I kostförsörjningsavtalet steg 1 har inte heller några krav angående GMO ställts vilket inte är acceptabelt.

Efterom GMO-produkter riskerar att ha en negativ påverkan på hela det ekologiska kretsloppet, genom okontrollerad spridning, kan GMO-produkter påverka hela Stockholmsregionen negativt. Det är därför viktigt att landstinget inte bara ser till hur GMO-fria produkter ska hanteras inom den egna upphandlingen utan även tar sitt ansvar för att Stockholms län blir en GMO-fri zon. I december 2008 deklarerade de europeiska miljöministrarna att kommuner i Europa har rätt att utropa GMO-fria zoner. Jämtlands län blev i april 2009 en GMO-fri zon vilket visar att detta är fullt möjligt i Sverige. Stockholms läns landsting ska därför initiera en utredning i samråd med övriga aktörer i länet, såsom kommuner och länsstyrelse, som berörs av en GMO-fri zon om hur detta arbete ska fortskrida.

Motion 2009:22 av Raymond Wigg m fl (MP) om att göra Stockholms län till en GMO-fri zon

Vänsterpartiet föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige

att bifalla motionen.

Gentekniken har varit ifrågasatt från början och allmänhetens inställning till tekniken har inte förändrats särskilt mycket på 30 år. Idag finns ett starkt motstånd mot att använda GMO inom livsmedelssektorn. Detta avspeglas i det förhållande att ingen GMO-odling bedrivs i Sverige. Även inom EU är genmodifierade livsmedel ovanliga. Att utropa Stockholms län till en GMO-fri zon skulle inte bara innebära positiva effekter för miljön, utan skulle även vara ett sätt att möta önskemålen från länets invånare.

Enligt den bedömning som görs av förvaltningen finns inga hinder mot att ställa krav angående GMO i framtida upphandlingar av kost och livsmedel. Stockholms läns landsting bör också, i dialog med andra aktörer, arbeta vidare med frågan och utreda förutsättningarna för en GMO-fri zon i Stockholms län. Därför yrkar Vänsterpartiet bifall till motionen.

2011-03-30

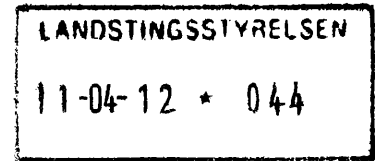
LS 0906-0526

Ankom
Stockholms läns landsting

2011-03-30

Dnr.....

Landstingsstyrelsen

Motion 2009:22 av Raymond Wigg m.fl. (MP) om att göra Stockholms län till en GMO-fri zon

Föredragande landstingsråd: Gustav Andersson

ÄRENDET

Motionärerna föreslår att Stockholms län ska utropa sig till en GMO-fri region.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Genmodifierade produkter (GMO) är en teknik som kan användas för olika ändamål. Ett exempel som ofta förs fram är grödor som är mer tåliga mot besprutningsmedel vilket i vissa fall kan medföra miljörisker. Men GMO kan också användas för att framställa grödor med extra inslag av olika vitaminer eller bättre näringssammansättning och kan därmed lämna stora bidrag till en bättre kosthållning och folkhälsa i fattiga delar av världen. En annan tillämpning är växter som skiftar färg i kontakt med metaller och som utvecklas som ett billigt och effektivt stöd för minröjning i krigshärjade länder.

Det är viktigt att komma ihåg att GMO är en teknik, och denna teknik kan användas för bra och dåliga ändamål. Stockholms läns landsting ska inte vara emot ny teknik, men däremot bör vi vara uppmärksamma på tillämpningen i våra verksamheter.

GMO regleras inom EU av gemensam lagstiftning som alla medlemsstater måste följa. EU har ett strikt regelverk kring GMO, till skillnad från exempelvis USA. EU-reglerna ingår bl.a. rigorösa tester och analyser avseende exempelvis risken för okontrollerad spridning i naturen.

Bilagor

- 1 Motion
- 2 Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

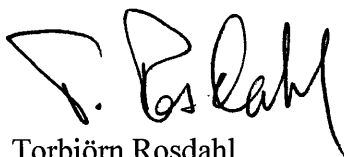
2010-03-25

2011-03-30

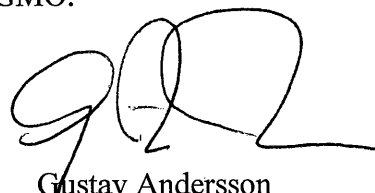
LS 0906-0526

Enligt EU:s grundläggande principer om fri rörlighet av varor och den gemensamma marknaden kan vi i Sverige inte förbjuda EU-godkända GMO-produkter. Stockholms läns landsting har alltså inte någon beslutskompetens att förbjuda GMO-produkter eller GMO-produktion i Stockholms län. Även om det vore möjligt för landstinget att göra Stockholms län till en GMO-fri zon vore det ett tveksamt beslut att fatta utifrån en teknik- och utvecklingspositiv utgångspunkt.

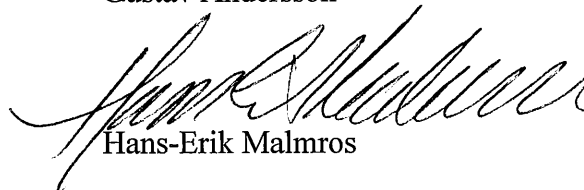
GMO som är en relativt ny teknik väcker känslor hos många människor. Patienter kan många gånger inte själva välja sin kost eller dess sammansättning. Därför är det rimligt att landstingets i sin kosthållning undviker GMO produkter med hänsyn till att patienternas valfrihet är begränsad. Stockholms läns landstings mål om att 25 % av landstingets måltider ska vara baserade på ekologiskt framställda produkter 2011 bidrar till att minska risken för att GMO-produkter serveras på våra sjukhus och i andra verksamheter. Den obligatoriska märkningen av GMO-produkter säkerställer att vi inte av misstag serverar mat som innehåller GMO.

Torbjörn Rosdahl

Gustav Andersson

Hans-Erik Malmros

2011-03-30

LS 0906-0526

ÄRENDET OCH DESS BEREDNING

Raymond Wigg m.fl. (MP) har i en motion (bilaga), väckt den 9 juni 2009, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* Stockholms län ska utropa sig till en GMO-fri region.

Tillväxt- och regionplaneringsutskottet har den 29 mars 2011, enligt M-, FP-, KD- och C-ledamöternas förslag, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* anse motionen besvarad.

”Genmodifierade produkter (GMO) är en teknik som kan användas för olika ändamål. Ett exempel som ofta förs fram är grödor som är mer tåliga mot besprutningsmedel vilket i vissa fall kan medföra miljörisker. Men GMO kan också användas för att framställa grödor med extra inslag av olika vitaminer eller bättre näringsammansättning och kan därmed lämna stora bidrag till en bättre kosthållning och folkhälsa i fattiga delar av världen. En annan tillämpning är växter som skiftar färg i kontakt med metaller och som utvecklas som ett billigt och effektivt stöd för minröjning i krigshärjade länder.

Det är viktigt att komma ihåg att GMO är en teknik, och denna teknik kan användas för bra och dåliga ändamål. Stockholms läns landsting ska inte vara emot ny teknik, men däremot bör vi vara uppmärksamma på tillämpningen i våra verksamheter.

GMO regleras inom EU av gemensam lagstiftning som alla medlemsstater måste följa. EU har ett strikt regelverk kring GMO, till skillnad från exempelvis USA. EU-reglerna ingår bl.a. rigorösa tester och analyser avseende exempelvis risken för okontrollerad spridning i naturen.

Enligt EU:s grundläggande principer om fri rörlighet av varor och den gemensamma marknaden kan vi i Sverige inte förbjuda EU-godkända GMO-produkter. Stockholms läns landsting har alltså inte någon beslutskompetens att förbjuda GMO-produkter eller GMO-produktion i Stockholms län. Även om det vore möjligt för landstinget att göra Stockholms län till en GMO-fri zon vore det ett tveksamt beslut att fatta utifrån en teknik- och utvecklingspositiv utgångspunkt.

GMO som är en relativt ny teknik väcker känslor hos många människor. Patienter kan många gånger inte själva välja sin kost eller dess sammansättning. Därför är det rimligt att landstingets i sin kosthållning undviker GMO produkter med hänsyn till att patienternas valfrihet är begränsad. Stockholms läns landstings mål om att 25 % av landstingets måltider ska vara baserade på ekologiskt framställda produkter 2011 bidrar till att minska risken för att GMO-produkter serveras på våra sjukhus och i andra verksamheter. Den obligatoriska märkningen av GMO-produkter säkerställer att vi inte av misstag serverar mat som innehåller GMO.”

2011-03-30

LS 0906-0526

S-ledamöterna reserverade sig till förmån för landstingsdirektörens förslag (bilaga).

Tjänstgörande V-ersättare reserverade sig till förmån för sitt förslag att bifalla motionen.

”Gentekniken har varit ifrågasatt från början och allmänhetens inställning till tekniken har inte förändrats särskilt mycket på 30 år. Idag finns ett starkt motstånd mot att använda GMO inom livsmedelssektorn. Detta avspeglas i det förhållande att ingen GMO-odling bedrivs i Sverige. Även inom EU är genmodifierade livsmedel ovanliga. Att utropa Stockholms län till en GMO-fri zon skulle inte bara innebära positiva effekter för miljön, utan skulle även vara ett sätt att möta önskemålen från länets invånare.

Enligt den bedömning som görs av förvaltningen finns inga hinder mot att ställa krav angående GMO i framtida upphandlingar av kost och livsmedel. Stockholms läns landsting bör också, i dialog med andra aktörer, arbeta vidare med frågan och utreda förutsättningarna för en GMO-fri zon i Stockholms län. Därför yrkar Vänsterpartiet bifall till motionen.”

Miljö- och skärgårdsberedningen behandlade ärendet den 15 mars 2011

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 30 mars 2011.

Motion av Raymond Wigg, (mp) m fl, om att göra Stockholms län till en GMO-fri zon

Vad äter du helst - ekologiska livsmedel eller kemikaliebesprutad och genmodifierad (GMO) mat? Vilken sorts mat tycker du barnen och de äldre ska serveras? Idag ökar andelen arealer som producerar genmodifierade livsmedel i världen. Företag som Monsanto, och andra företag inom agro-kemibranschen, argumenterar för att kemikaliejordbruket och GMO är lösningen på både hungersnöden och klimatkrisen. Man menar att genmodifierade organismer inte går att förhindra i en fri marknad, med hänvisning till EU-rätten.

Genmodifierade organismer har en rad nackdelar, varav spridningen av det genetiska materialet till vilda grödor, och den stora osäkerhet som råder om de långsiktiga hälsokonsekvenserna för människor och djur som äter GMO-produkter, får anses vara de största. De flesta konsumenter vill ha garanterat trygg kvalitet på maten, inte bara kvantitet. En undersökning som publicerades i Lantbrukets affärstidning ATL, den 19 januari 2006, visade att 74 procent av tusen svenska bönder med mer än 20 hektar, inte kunde tänka sig att odla genetiskt modifierade grödor.

Det bästa sättet att skydda Sverige från genmodifierade grödor och varor är att utropa GMO-fria regioner, vilket EU tidigare öppnat möjlighet för. På så vis kan människor lokalt försvara ett rent jordbruk och en ren miljö. Österrike, Polen och Grekland, som också tillhör EU, har redan gått före och infört GMO-fria zoner.

Vi tror att Sverige kan få en konkurrensfördel som producent av kvalitativa ekologiska livsmedel genom att utropa GMO-fria zoner. Vi skulle med glädje göra Stockholms län till en GMO-fri zon. Det innebär att kommuner och landsting i Sveriges folktätaste region börjar avstå från att köpa in genmodifierade produkter till skola, omsorg och sjukhus. Vidare går det att ställa villkor för den mark som kommuner och landsting äger, och förbjuda arrendatorer och andra att använda sig av GMO.

De europeiska miljöministrarna deklarerade i december 2008 att lokala regioner och kommuner i Europa har rätt att utropa GMO-fria zoner. Även Nordiska Rådet har uppmanat de nordiska regeringarna att arbeta för att EU ska godkänna inrättandet av GMO-fria zoner. Hittills har dock den svenska regeringen varit kallsinnig till kraven, och tvärtemot ministerrådet och våra nordiska grannar, varit emot förslaget och stöttat införandet av GMO-livsmedel inom EU.

Att satsa på långsiktigt hållbart jordbruk, närodlad, närlagad och ekologisk mat är frågor som borde prioriteras av alla politiker inom Stockholms läns landsting. Detta mål stämmer dessutom överens med det långsiktiga arbetet inom miljöområdet, där Miljösteg 5 har som mål att uppnå 25 procent ekologisk mat till 2011. Mat som per definition INTE får innehålla några genmodifierade organismer. Detta mål kommer med stor sannolikhet att uppgraderas i det kommande miljöprogrammet, Miljösteg 6.

I Europa har motståndet mot GMO varit stort och den enda GMO-gröda som är godkänd för odling är en majssort. Det finns dock en rad genmanipulerade grödor som är godkända för import och för användning i djurfoder och livsmedel. Inom EU finns det krav på märkning av livsmedlen. Konsumenterna ska kunna veta om ett livsmedel består av, innehåller, eller har framställts av GMO. Men upp till 0,9 procent av råvaran kan vara genmanipulerad utan att produkten behöver märkas. Detta förhållande ger inte förutsättningarna för en långsiktig trygghet för våra innevånare och patienter tycker vi.

EU: s miljöministrar har krävt en översyn av hur genmodifierade grödor långsiktigt påverkar miljön, ekosystemen och hälsan. Ministrarna efterfrågar nu också större insyn för oberoende forskare och tillgång till information om genmodifierade grödor som idag hålls hemlig av de stora jordbrukskemiföretagen. I EU-parlamentet och lokalt runtom i Sverige diskuteras frågan i olika fullmäktigeförsamlingar. Miljöpartiet kommer att fortsätta att driva en politik för miljövänliga och hälsosamma livsmedel. Det är viktigt att ställa höga krav på leverantörerna av utsäde så att de garanterar att frön och plantor är fria från genmodifierade organismer. Bönder måste ha rätt att använda traditionella frön utan restriktioner och vi ska kräva noggranna och oberoende tester innan fler GMO-grödor godkänns.

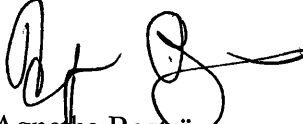
Under ordförandeskapet i EU har Sveriges regering en chans att ompröva sin gamla linje, och istället bli en mer progressiv kraft för hälsa, biologisk mångfald och hållbar utveckling. Här kan ett beslut från landets största politiska församling, vid sidan av riksdagen, verka stödjande och ge den nationella nivån råg i ryggen. Välkomna det ekologiska jordbruket – var kritiska till det riskabla jordbruk som är beroende av kemikalier och genmodifiering istället. Och låt oss utropa Stockholms län till Sveriges första GMO-fria region.

Därför föreslår vi

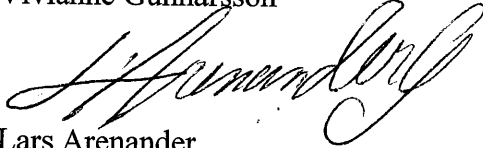
att Stockholms Läns landsting utropar sig till en GMO-fri region

Stockholm den 9 juni 2009

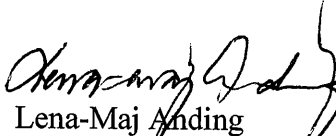

Raymond Wigg

Agneta Boström

Vivianne Gunnarsson

Lars Arenander

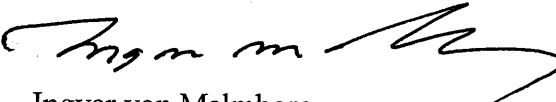

Cecilia Engström

Lena-Maj Ånding

Åke Askensten

Wonne Blombäck

Helene Sigfridsson

Ingvar von Malmberg

Landstingsstyrelsens förvaltning

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2010-03-25

LS 0906-0526

Handläggare:
Anna Linusson

Landstingsstyrelsen

Ankom Stockholms läns landsting
2010 -03- 30
Dnr. LS 0906-0526

FIR

Yttrande över motion 2009:22 av Raymond Wigg m. fl. (MP) om att göra Stockholms län till en GMO-fri zon

Ärendet

Motionärerna har i motion 2009:22 föreslagit att Stockholms läns landsting ska utropa sig till en GMO-fri region.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens synpunkter

Bakgrund

Genmodifierade organismer (GMO) är organismer där man på ett målmedvetet sätt förändrat arvsmassan så att de får de egenskaper man vill ha i motsats till traditionell förädling som istället går ut på att man letar efter organismer som liknar de egenskaper man vill ha, och avlar på dem så att egenskapen förstärks över generationerna. Den mest vanliga modifieringen är att en gröda utvecklas som är okänslig (resistent) mot ett speciellt ogräsbekämpningsmedel, vilket innebär att detta bekämpningsmedel kan användas vid odling utan att man riskerar att skada grödan.

GMO regleras inom EU av gemensam lagstiftning som alla medlemsstater måste följa. Lagstiftningens syfte är att skydda människors och djurs hälsa samt miljön. Syftet är också att säkerställa konsumentens valfrihet och att etiska hänsyn tas när man använder GMO. Lagstiftningen kräver att möjliga miljö- och hälsorisker ska analyseras och att konsekvenserna av eventuella skador ska värderas före tillstånd får ges.¹

¹ <http://www.regeringen.se/sb/d/6421>

Verksamhet med genetiskt modifierade organismer regleras i Sverige i miljöbalken (1998:808). Denna lag är en ramlag och kompletteras av förordningen om utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön (2002:1086) och förordningen om innesluten användning av genetiskt modifierade organismer (SFS 2000:271) med detaljerade regler om när det krävs tillstånd eller anmälan om verksamhet med GMO. Lagstiftningen omfattar samtliga organismgrupper vilket gör lagstiftningen heltäckande.²

Genmodifierade jordbruksväxter har sedan slutet av 1990-talet blivit vanliga i Nord- och Sydamerika, där mycket av sojan, majs och bomullen idag är genmodifierad. I övriga världen är GMO-odlingen liten, främst beroende på osäkerheten kring de långsiktiga hälso- och miljöeffekterna. I Europa finns små arealer GMO-majs i några få länder. I Sverige finns ingen kommersiell GMO-odling alls, bara försöksodlingar. Stora mängder GMO-produkter – framförallt soja – importeras däremot till EU som djurfoder.

Livsmedel producerade av GMO-råvaror är sällsynta i Europa. Ett viktigt skäl är att de enligt en EU-lag måste ha en särskild märkning. Ekologiskt lantbruk tillåter ingen GMO-användning någonstans i världen. Enligt EU:s regler får GMO inte användas i ekologisk produktion med undantag av veterinärmedicinska läkemedel. I Sverige står också märket Svenskt Sigill för en GMO-fri produktion.

GMO och Stockholms läns landsting

Stockholms läns landstings mål om att 25 % av landstingets måltider ska vara baserade på ekologiskt framställda produkter 2011 bidrar till att minska risken för att GMO-produkter serveras på våra sjukhus och i andra verksamheter. Den obligatoriska märkningen av GMO-produkter säkerställer att vi inte av misstag serverar mat som innehåller GMO.

I kostförsörjningsavtalet steg 1 har inga krav angående GMO ställts. Förvaltningens bedömning är att det inte ska vara några problem att ställa de kraven i framtida kost-/livsmedelsupphandlingar. Däremot skulle en uppföljning av krav på GMO-fritt kött vara svår, eftersom det inte finns krav på märkning av animaliska produkter där GMO-foder har använts vid uppfödningen av djuret.

²

<https://www.fiskeriverket.se/vanstermeny/forskning/genetik/gmogenmodifieradeorganismer/foreskrifteromgmo.4.28e4ca7c10e9e5e8f9c8000378.html>

Ur ett miljöperspektiv är kunskapen om GMO liten och därmed borde försiktighetsprincipen tillämpas. Generellt kan sägas att kemikalieanvändningen ökar när grödor som bättre tål bekämpningsmedel odlas. I Miljö Steg 5 finns också mål om att minska kemikalieanvändningen.

Förvaltningen bedömer att Stockholms läns landsting ska försöka undvika att servera måltider som innehåller GMO-produkter.

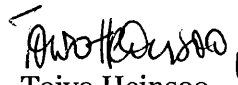
Då Stockholms län inbegriper fler offentliga aktörer än bara Stockholms läns landsting, till exempel kommuner och länsstyrelse gör förvaltningen bedömningen att det krävs mer utredning kring frågan om Stockholms län ska kunna bli en GMO-fri zon samt ett intresse från övriga offentliga verksamheter i länet.

Miljökonsekvenser av beslutet

Beslutet medför följande konsekvenser för miljön: Eftersom odling GMO-grödor innebär större användning av bekämpningsmedel skulle ett beslut om att sträva mot GMO-fri kost innebära en förbättring för miljön, liksom att vi undviker risker vi idag inte kan se de fulla konsekvenserna av.

Mona Boström
Landstingsdirektör

Toivo Heinsoo
Direktör Utveckling & styrning